

צופת נשארה ידידתה היחידה של ישראל. מה תפקיד ישראל על הבמה הצרפתית?

לגיון הזרירים

כויים לברית צבאית רשמית בין צרפת לישראל? עורך "העולם הזה" שנסע בשיא המשבר לפאריס כדי לעמוד על דעתם של כמה ממנהיגי דעת-הקהל הצרפתית, מוסר כאן את הדו"ח המוסמך הראשון על מחשבותיהם הפחות גלויות.

אל תיכנעו! קראה העתונות הצרפתית לישראל, בכוחות נלהבות. הן שיקפו את האהדה העצומה שהציפה את כל החוגים בצרפת, בשעת מאבקה של ישראל נגד אמריקה והאויס. מה מתחבא מאחורי התלהבות זו? מה הסי-

- מאת אורי אבנרי -

כל ילד בצרפת מכיר את ג'אק סוסטל. הוא היה שר. הוא היה מושל באלגיריה. הוא ייצג זה עתה את ארצו באו"ם. האדם הבא, אולי ראש-הממשלה הבא, אומרים אנשי הימין, "איש גמור", אומרים אנשי השמאל. גם באלף-לילה ולילה של הפוליטיקה הצרפתית, סוסטל (מתחרו עם "סוס תל") הוא אדם ססגוני למדי. המקצוע האמיתי שלו הוא מומחה לתרבות האינדיאנים הקדומים במכסיקו. הוא הצטרף לדה-גול, היה אחד האנשים השמאליים והמתקדמים ביותר במפלגה הימנית הרביגנזית של הגנרל גבה-הקומה. כשנשלח לאלגיריה, כמושל כללי, היה מלא כריזמה בתוכניות לרפורמה. אנשי הקידמה נשאו אליו את עיניהם בתקווה. ואז קרה משהו לסוסטל. מה גרם לכך? לאויביו הסבר פשוט: "כשאתה מושל בארץ זרה, ובידיך החיים והמוות של מליוני אנשים, כשעשרות שוטרים רוכבים לפניך ואחריך ברחוב, אתה מתחיל לחשוב שאתה נאפוליאון, זה קרה לסוסטל". אנשים ידידותיים יותר דוגלים בהסבר פחות עוקצני: "היה לו רצון טוב. אבל הוא ראה יותר מדי גחיות, יותר מדי אנשים ונשים מרוסקים. זה השפיע עליו". בעיני ידידיו, כמובן, לא חל שינוי בכלל — לא סוסטל השתנה, אלא המציאות. דבר אחד ברור: כשחזר סוסטל לצרפת, כתוצאה מאחד השינויים העונתיים בממשלת צרפת, כבר הפך דובר האגף הקיצוני ביותר של הימין, דובר האנשים הרוצים ללחום באלגיריה עד הסוף. יש הסבורים כי הוא יוכל להקים בעצמו ממשלה אם אי-פעם ישתנה שוב מאזן הכוחות, והימין ישיג רוב בפרלמנט. פרשנים מוסמכים יותר סבורים שזו תקווה מוגזמת. בראש ממשלה יבנית יעמוד איש "הימין הקלאסי", מעין ציוני-כללי צרפתי. אולם גם אז יהיה נועד לסוסטל, מעין איש-חרות צרפתי, תפקיד מרכזי מאוד. לכן דעותיו חשובות מאד. * * *

הצרפתים הם שמיים

האיש עצמו נראה יותר כפרופסור מאשר כאיש המעורר ויכוח כה רב. הוא יושב בחדר קטן בבולבאר סנט-גרמין, לא רחוק מבנין הפרלמנט, במשרד "החברה הרפובליקאית" של דה-גול. הוא נראה כאדם ששכח מזמן לצחוק — גבר שחרחר, ממושקף, מחמיר. הוא לבש חליפה שחורה, בדש המעיל בלטה השושנה האדומה של לגיון-הכבוד. האם הוא רוצה בברית עם ישראל רק מבחינה צבאית, או גם מבחינות אחרות? "אני רוצה בתיאום המדיניות בכל המובנים. שנינו עמים יס-תיכונים. יש לנו הרבה דברים משותפים. השטח הצבאי הוא רק אחד מהם". ישנם אנשים בישראל הסבורים כי היחסים עם צרפת יכולים להזיק בחשבון הארוך, מפני שיקימו נגדנו את עמי אסיה, איתם נצטרך לחיות. מה דעתו על כך? "השטח הארוך של שנינו ישתפר אם נשיג הישגים בטוח הקצר". מה דעתו על עתיד היחסים האלה? האם לא עלול להיווצר, באחד הימים, מצב אחר, שיכריח את צרפת ללכת בדרך אחרת?

"אינני נביא. יש יותר נביאים בארצכם מאשר בארצנו. זהו הספיציאליזם שלכם". סוסטל חייך, בפעם הראשונה, חיוך עדין, כמעט בלתי-מורגש. "אולם צרפת שוכנת לא רק באירופה, וגם לא רק באסיה. לצרפת יש אינטרסים עולמיים. לכן יש לנו ענין בידד קבוע ומתמיד במרחב התיכון". ולדעתו יש בסיס קבוע, אמיתי, לשותפות כזאת?

ישראל היא ארץ אסיאתית, אולם תרבותה היא אירופית. מישוה — שכחתי מי — אמר פעם כי מבחינה אינטלקטואלית אנחנו, הצרפתים, הננו עם שמי. קיבלנו הרבה מאד מהתרבות היהודית. לאחרונה, כשהיהודים היו באירופה, הם באו במגע עם התרבות שלנו, ועתה הם שותלים אותה שוב בארצם. יש קשר עמוק, מתמיד".

אולם האם אין זה קשר לשעה? אני מתכוון, כיום לוחמת צרפת בערבים, ואנחנו לוחמים בערבים. בעיני רבים, ישנה קירבה רבה באינטרסים שלנו. אולם האם תישאר קירבה זו אם ישתנה המצב? למשל, אם צרפת תסתדר עם הערבים?

סוסטל לא היסס רגע. "אינני מתכוון דקא לבדית נגד הערבים. אנחנו מותקפים עלידי כמה מנהיגים ערביים, כמו נאצר, אויבי השלום. אך אין לנו מלחמה לא בתרבות הערבית ולא בעמי ערב".

מה דעתו על מצב העולם הערבי? "לערבים יש תמיד תקופות של התפשטות ותקופות, ואחריהן באות תקופות של התקררות. כיום אנחנו נמצאים בתקופה של תקופות ערבית. עלינו לדאוג שאמריקה תבין זאת, שתבין כי צפויות לה אפתעות בלתי-נעימות. כי הפאן-ערביות עלולה לגרום למלחמת-עולם, אם לא תיעצר בעוד מועד". * * *

לסוגי מלחמה, סוגי נצחון

?משה עברו האוטובוסים. מי הסינה זרמו בשלחה במרחק מאה מטרים. ברחוב התהלכו גבירות נאות, שלא חשבו על דבר וולת מבטי הגברים שנשלחו אליהן בהערצה בלתי-מוסרית. פה ושם עמד זוג והתנשק ברחוב. אולם כאן, בחדר המחומם, שלטה מציאות אחרת: המלחמה הרחוקה באלגיריה, בה עסקו באותו רגע 400 אלף חיילים צרפתיים — מלחמה בישימת-זמל בחבורות-לוחמים המונות, אולי, פחות מ-10 אלפים איש.

מה יהיה גורלה של מלחמה זו? האם יכולה צרפת לקחת באמת לנצחון ולהרגעה?

"זה לא אותו הדבר. יש הבדל בין נצחון לבין הרגעה. נצחון צבאי גרידא אינו בא בחשבון. זה לא סוג כזה של מלחמה. לכל סוג של מלחמה יש סוג מתאים של נצחון. המלחמה הזאת היא פסיכולוגית ופוליטית, היא מלחמת-תעמולה. עלינו לנצח באותו סוג שהם לוחמים בו. עלינו לשנות את התנאים, כדי שהמורדים ימצאו את עצמם מבודדים".

איך? "אני הצעתי בשעתו רפורמות, בעיקר בשטח העירוני. עכשיו הן יוצאו לפועל...".

האם סוסטל תולה תקות במשטרים החדשים של מארוקו ואלגיריה? האם יוכלו אלה להחת משקל מתון יותר על המאזניים של העולם הערבי? האם יוכלו, למשל, לשמש גשר בין ישראל לבין ארץ כמו מצרים?

"זה לא ברור כיום. לגמרי לא. לפעמים הם מפגינים ידידות לצרפת. לפעמים להיפך. לפעמים הם מתונים, לפעמים קיצוניים, יש והם דורשים לעצמם את אזור מבר סהרה ואת מורטניה (מדרום למארוקו). יש בארצות אלה סכסוכים פנימיים, התחרות פנימית. באוים הן מצביעות בדרך כלל עם מצרים וסוריה". * * *

האוי"ם יתמוטט

גיאק סוסטל הוא הדובר העיקרי בצרפת למען ברית רשמית בין ישראל וצרפת. הוא נתן את שמו ואת מלוא תמיכתו לאגודת אליאנס פראנסי-ישראל, שהוקמה על-ידי

או לגיון הכבוד